

POSTANOWIENIE

7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 7 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. spółki akcyjnej w Z.

przeciwko A. S.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A. S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 20 września 2022 r., I AGa 108/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w zakresie, w jakim odnosi się ona do punktu pierwszego zaskarżonego orzeczenia,**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie,**
- 3. zasądza od A. S. na rzecz M. spółki akcyjnej w Z. 2700 złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 31 marca 2022 r., którym Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki 94 387,85 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Jednocześnie, w punkcie pierwszym orzeczenia Sąd Apelacyjny sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku Sądu Okręgowego.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w całości. Zdaniem pozwanej skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), gdyż Sądy pierwszej i drugiej instancji w sposób niewłaściwy zinterpretowały art. 97 k.c. i ujęte w tym przepisie pojęcie czynności „zazwyczaj dokonywanych z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została skierowana przeciwko wyrokowi Sądu Apelacyjnego w całości, a więc objęła także jego punkt pierwszy, w którym sprostowano wyrok Sądu pierwszej instancji. Orzeczenie sądu drugiej instancji wydane na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. nie należy do orzeczeń merytorycznych, kończących postępowanie w sprawie, więc nie może być zaskarżone skargą kasacyjną (zob. postanowienia SN: z 26 sierpnia 1998 r., II CZ 70/98; z 9 grudnia 1998 r., II CZ 143/98; z 27 stycznia 1999 r., II CZ 158/98; z 26 maja 1999 r., III CZ 34/99; z 13 czerwca 2013 r., V CZ 28/13; z 26 września 2019 r., I CSK 228/19, i z 30 grudnia 2021 r., V CSK 204/21). Jedynie w przypadku, w którym sąd drugiej instancji wydał orzeczenie o sprostowaniu z naruszeniem art. 350 § 1 i 3 k.p.c., będące w istocie rozstrzygnięciem co do *meritum* sprawy, przy czym nastąpiło to w sprawie, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna, można wnieść od takiego orzeczenia skargę kasacyjną (wyroki SN z 4 listopada 2010 r., IV CSK 188/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 86, i z 17 czerwca 2014 r., I CSK 422/13; postanowienia SN z 19 stycznia 2018 r., I CSK 176/17, i z 21 marca 2019 r., I CSK 488/18). Taka

sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie miała miejsca, stąd też Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną w zakresie zaskarżenia rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym wyroku Sądu Apelacyjnego.

W odniesieniu do pozostałej części skargi należy podnieść, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa, usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane te funkcje, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka zachodzi wówczas, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze jest dostrzegalna *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym, a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. postanowienia SN: z 29 listopada 2022 r., I CSK 4912/22; z 30

listopada 2022 r., I CSK 2735/22; z 20 października 2023 r., I CSK 1612/23; z 26 października 2023 r., I CSK 76/23; 31 października 2023 r., I CSK 4805/22).

W niniejszej sprawie nie zachodzi przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie można stwierdzić, że orzeczenie Sądu drugiej instancji obarczone jest oczywistą i istotną wadą. W szczególności należy zwrócić uwagę, że art. 97 k.c. znajduje zastosowanie dopiero, gdy istnieją wątpliwości co do umocowania osoby czynnej w lokalu przedsiębiorstwa do dokonania określonej czynności. Z taką sytuacją mamy do czynienia, gdy brak jest jakichkolwiek lub jednoznacznych przesłanek wskazujących na istnienie lub brak umocowania osoby, o której mowa w art. 97 k.c. (zob. wyrok SN z 19 września 2013 r., I CSK 687/12, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 1). Jak podkreślił Sąd drugiej instancji w odniesieniu do tego przepisu, nie ma wówczas znaczenia, czy osoba czynna w lokalu faktycznie posiada umocowanie, czy też umocowania takiego nie ma albo działa, przekraczając granice umocowania (s. 8).

Tymczasem Sąd drugiej instancji stwierdził, że „biorąc pod uwagę zaoferowany przez strony materiał dowodowy, nie ulega wątpliwości, iż R.M. miał umocowanie do działania w imieniu pozwanej przy zawiązywaniu współpracy ze stroną powodową...”. Oznacza to, że w istocie przypisanie pozwanej skutków działania wymienionej osoby nastąpiło nie na podstawie art. 97 k.c., lecz jako rezultat ustalenia faktycznego co do istnienia umocowania. Z tego powodu traci na znaczeniu analiza przesłanek zastosowania tego przepisu, a skargi kasacyjnej nie można uznać za oczywiście uzasadnioną.

Ze wskazanych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4, art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Wyrokiem z 20 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 31 marca 2022 r., którym Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki 94 387,85 złotych z odsetkami ustawowymi

za opóźnienie. Jednocześnie, w punkcie pierwszym orzeczenia Sąd Apelacyjny sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku Sądu Okręgowego.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w całości. Zdaniem pozwanej skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), gdyż Sądy pierwszej i drugiej instancji w sposób niewłaściwy zinterpretowały art. 97 k.c. i ujęte w tym przepisie pojęcie czynności „zazwyczaj dokonywanych z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została skierowana przeciwko wyrokowi Sądu Apelacyjnemu w całości, a więc objęła także jego punkt pierwszy, w którym sprostowano wyrok Sądu pierwszej instancji. Orzeczenie sądu drugiej instancji wydane na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. nie należy do orzeczeń merytorycznych, kończących postępowanie w sprawie, więc nie może być zaskarżone skargą kasacyjną (zob. postanowienia SN: z 26 sierpnia 1998 r., II CZ 70/98; z 9 grudnia 1998 r., II CZ 143/98; z 27 stycznia 1999 r., II CZ 158/98; z 26 maja 1999 r., III CZ 34/99; z 13 czerwca 2013 r., V CZ 28/13; z 26 września 2019 r., I CSK 228/19, i z 30 grudnia 2021 r., V CSK 204/21). Jedynie w przypadku, w którym sąd drugiej instancji wydał orzeczenie o sprostowaniu z naruszeniem art. 350 § 1 i 3 k.p.c., będące w istocie rozstrzygnięciem co do *meritum* sprawy, przy czym nastąpiło to w sprawie, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna, można wnieść od takiego orzeczenia skargę kasacyjną (wyroki SN z 4 listopada 2010 r., IV CSK 188/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 86, i z 17 czerwca 2014 r., I CSK 422/13; postanowienia SN z 19 stycznia 2018 r., I CSK 176/17, i z 21 marca 2019 r., I CSK 488/18). Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie miała miejsca, stąd też Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną w zakresie zaskarżenia rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym wyroku Sądu Apelacyjnego.

W odniesieniu do pozostałej części skargi należy podnieść, że Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa, usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane te funkcje, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka zachodzi wówczas, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze jest dostrzegalna *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym, a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. postanowienia SN: z 29 listopada 2022 r., I CSK 4912/22; z 30 listopada 2022 r., I CSK 2735/22; z 20 października 2023 r., I CSK 1612/23; z 26 października 2023 r., I CSK 76/23; 31 października 2023 r., I CSK 4805/22).

W niniejszej sprawie nie zachodzi przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie można stwierdzić, że orzeczenie Sądu drugiej instancji obarczone jest oczywistą i istotną wadą. W szczególności należy zwrócić uwagę, że art. 97 k.c. znajduje zastosowanie dopiero, gdy istnieją wątpliwości co do umocowania osoby czynnej w lokalu przedsiębiorstwa do dokonania określonej czynności. Z taką sytuacją mamy do czynienia, gdy brak jest jakichkolwiek lub jednoznacznych przesłanek wskazujących na istnienie lub brak umocowania osoby, o której mowa w art. 97 k.c. (zob. wyrok SN z 19 września 2013 r., I CSK 687/12, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 1). Jak podkreślił Sąd drugiej instancji w odniesieniu do tego przepisu, nie ma wówczas znaczenia, czy osoba czynna w lokalu faktycznie posiada umocowanie, czy też umocowania takiego nie ma albo działa, przekraczając granice umocowania (s. 8).

Tymczasem Sąd drugiej instancji stwierdził, że „biorąc pod uwagę zaoferowany przez strony materiał dowodowy, nie ulega wątpliwości, iż R.M. miał umocowanie do działania w imieniu pozwanej przy zawiązywaniu współpracy ze stroną powodową...”. Oznacza to, że w istocie przypisanie pozwanej skutków działania wymienionej osoby nastąpiło nie na podstawie art. 97 k.c., lecz jako rezultat ustalenia faktycznego co do istnienia umocowania. Z tego powodu traci na znaczeniu analiza przesłanek zastosowania tego przepisu, a skargi kasacyjnej nie można uznać za oczywiście uzasadnioną.

Ze wskazanych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4, art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(r.g.)

[ms]

